

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

Stat-Horizon

การติดตามรายได้การจ้างงาน จากข้อมูลการโอนเงินเดือนผ่านระบบการชำระเงิน

เกียรติคุณ สัมฤทธิ์เปี่ยม
จารุพรรณ วานิชนนกุล

พฤศจิกายน 2561

บทความนี้เป็นทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทย
การกล่าว ตัด หรืออ้างอิง ข้อมูลบางส่วนตามสมควรในบทความนี้
จะต้องกระทำโดยถูกต้อง และอ้างอิงถึงผู้เขียนและธนาคารแห่งประเทศไทย โดยชัดแจ้ง

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้วิจัย ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

บทคัดย่อ

แรงงานนับเป็นทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นหนึ่งในปัจจัยการผลิตทางเศรษฐกิจ การมีข้อมูลเพื่อใช้ติดตามภาคแรงงานในด้านต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างมากสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านเสถียรภาพและนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะข้อมูลด้านรายได้แรงงานที่เป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญของการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน ปัจจุบันเครื่องชี้สถานการณ์ด้านแรงงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ใช้ ส่วนใหญ่มาจากการสำรวจ ซึ่งมีความล่าช้า 1-3 เดือน ทางผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำข้อมูลการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการ หรือ Bulk Payment จากระบบการชำระเงินซึ่งเป็นข้อมูลระดับจุลภาคและเป็นข้อมูลเร็ว มาใช้ในการจัดทำเครื่องชี้ติดตามภาวะรายได้ของภาคแรงงาน

ข้อมูลการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลการโอนเงินระหว่างลูกค้าของสถาบันการเงินหนึ่งไปยังลูกค้าของอีกสถาบันการเงินหนึ่งเฉพาะในหมวดเงินเดือน ค่าจ้าง บำเหน็จ และบำนาญ โดยนำมาจัดทำเป็น Employment Revenue Index (ERI) ซึ่งประยุกต์วิธีการคำนวณจากงานศึกษาของ Sharma and Shankar (2017) และนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย พบว่า สามารถนำมาใช้ติดตามภาวะรายได้จากการจ้างงานได้ โดยสะท้อนมาจากจำนวนแรงงานและเงินเดือนที่ได้รับ นอกจากนี้ ยังได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเติบโตของดัชนี ERI และอัตราการเติบโตของการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (Real Private Consumption Expenditure: RPCE) พบว่า อัตราการเติบโตของดัชนี ERI ชี้นำอัตราการเติบโตของการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน 6 เดือนในทิศทางที่ค่อนข้างสอดคล้องกัน

อย่างไรก็ดี ดัชนี ERI ยังมีข้อจำกัดบางประการทั้งในส่วนของคุณภาพที่มีเฉพาะการโอนเงินระหว่างธนาคารเท่านั้น ซึ่งนับเป็นสัดส่วนที่ยังน้อยเมื่อเทียบกับการโอนเงินที่หลายรายการทั้งหมด และความครอบคลุมที่ใช้ตีความได้กับเฉพาะกลุ่มแรงงานในระบบ (Formal Sector) ที่ทำงานกับบริษัทข้ามชาติหรือบริษัทไทยขนาดใหญ่ จึงควรใช้เป็นเพียงเครื่องชี้เสริมและใช้ประกอบกับข้อมูลอื่นๆ ในการติดตามภาวะเศรษฐกิจ

สารบัญ

บทคัดย่อ	2
1. บทนำ	4
Box: ภาพรวมทิศทางและแนวโน้มมูลค่าและปริมาณของการโอนเงินครั้งละหลายรายการ	5
2. ข้อเท็จจริง (Stylized Facts) ที่สำคัญของข้อมูล Bulk payment ในหมวดเงินเดือนฯ	6
3. การจัดทำเครื่องชี้ Employment Revenue Index (ERI) จากข้อมูล Bulk Payment	10
4. การสะท้อนภาวะการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนของ Employment Revenue Index (ERI)	12
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	14
บรรณานุกรม	15

การติดตามรายได้การจ้างงานจากข้อมูลการโอนเงินเดือนผ่านระบบการชำระเงิน*

1. บทนำ

แรงงานนับเป็นทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นทรัพยากรการผลิตปัจจัยหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นการมีเครื่องชี้หรือดัชนีเพื่อใช้ติดตามภาวะในด้านต่าง ๆ ของภาคแรงงานจึงมีความสำคัญ นอกจากข้อมูลด้านแรงงานจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สะท้อนถึงภาวะการผลิตสินค้าและบริการในระบบเศรษฐกิจแล้ว ข้อมูลรายได้จากภาคแรงงานยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถใช้คาดการณ์ทิศทางการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนได้ การมีข้อมูลที่ติดตามภาคแรงงานได้อย่างรวดเร็วและทันกาลจึงจำเป็นสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงผู้ดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจและการเงินด้วย

ปัจจุบันเครื่องชี้สถานการณ์ด้านแรงงานที่แต่ละประเทศใช้งานนั้นส่วนใหญ่มาจากการสำรวจและการลงทะเบียน ตัวอย่างเช่น U.S. Bureau of Labor Statistics ได้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจมาจัดทำรายงานเครื่องชี้สถานการณ์ด้านแรงงานในประเทศ (The Employment Situation)¹ Eurostat เผยแพร่สถิติสถานการณ์ด้านแรงงานเช่นเดียวกันโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจ EU Labour Force Survey² รวมถึงธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ใช้ข้อมูลและเครื่องชี้ภาวะแรงงานจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และข้อมูลหลักบางส่วนของสำนักงานประกันสังคม จากข้อมูลการลงทะเบียนผู้ประกันตน อาทิ จำนวนผู้มีงานทำ อัตราการว่างงาน ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 เป็นต้น ข้อมูลจากการสำรวจและการลงทะเบียนดังกล่าวส่วนใหญ่จะล่าช้าประมาณ 1-3 เดือน ในงานศึกษานี้จึงมีแนวคิดนำข้อมูลทางเลือกอื่น ๆ เช่น ข้อมูลการชำระเงินและการโอนเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลระดับจุลภาคที่มีความถี่สูงระดับรายวันและได้รับข้อมูลเร็วโดยล่าช้าเพียง 1 วัน มาวิเคราะห์ศักยภาพของข้อมูลฯ ในการจัดทำเครื่องชี้ติดตามภาวะแรงงาน

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นข้อมูลการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการ (Bulk Payment) ซึ่งปัจจุบัน ธปท. ได้รับข้อมูลธุรกรรม Bulk Payment ระหว่างสถาบันการเงินจากบริษัท เนชั่นแนล ไอทีเอ็มเอ็กซ์ จำกัด (National ITMX Company Limited: NITMX)³ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 โดยมีจำนวนธุรกรรมประมาณ 2-3 ล้านรายการต่อเดือน แต่ยังไม่เคยนำมาวิเคราะห์หรือใช้ประโยชน์ ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันที่ช่วยให้การประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่มีความสะดวกมากขึ้น จึงมีความสนใจค้นหาข้อเท็จจริง (Stylized Facts) จากข้อมูล Bulk Payment ในด้านแรงงานที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจการเงิน

* ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณสมศจี ศิกษมัต คุณดอน นาคทรพรพ และคุณชัชวาลย์ อินทร์ชัย สำหรับคำแนะนำที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษานี้ และขอขอบคุณ คุณชินวัฒน์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคุณสุรภาพ รายนาค สำหรับความช่วยเหลือในการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่

¹ สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.bls.gov/news.release/empstat.toc.htm>

² สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_labour_force_survey_%E2%80%93_data_and_publication#Main_indicators_and_EU-LFS_data

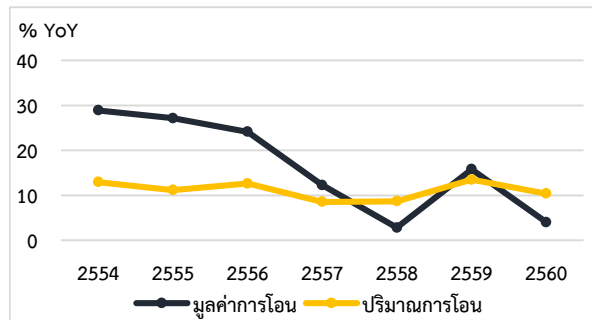
³ บริษัท เนชั่นแนล ไอทีเอ็มเอ็กซ์ จำกัด (National ITMX Company Limited: NITMX) เป็นผู้ดำเนินการระบบ ITMX (Interbank Transaction Management and Exchange) ซึ่งเป็นระบบการชำระเงินและโอนเงินระหว่างสถาบันการเงินที่ให้บริการกับสถาบันการเงินเป็นสมาชิก

การศึกษาในบทความนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ส่วนแรกเป็นการนำเสนอานิยามและคุณลักษณะของข้อมูลรวมทั้งรายละเอียดข้อเท็จจริง (Stylized Facts) ของข้อมูลการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการที่สะท้อนภาคแรงงานของประเทศไทย ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอการจัดทำเครื่องชี้รายได้ภาคแรงงานจากข้อมูลการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการ ส่วนที่ 3 เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติของเครื่องชี้ดังกล่าวกับตัวแปรการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Cross-Correlation Coefficient) และส่วนสุดท้ายเป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ

Box: ภาพรวมทิศทางและแนวโน้มมูลค่าและปริมาณของการโอนเงินครั้งละหลายรายการ

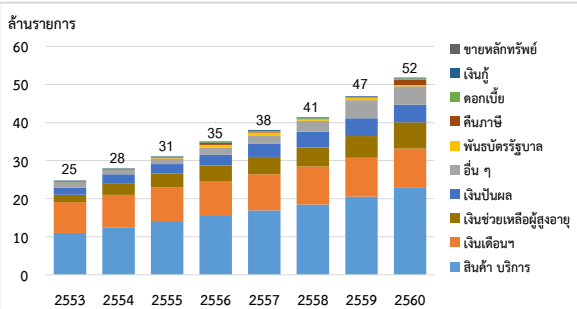
ตั้งแต่ปี 2554 มูลค่าการโอนเงินระหว่างธนาคารผ่าน Bulk Payment ขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ 18 ต่อปี ด้านปริมาณการโอนเงินขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 11 ต่อปี (ภาพที่ 1) โดยขยายตัวสูงมากในช่วงปีแรกๆ ที่เริ่มเปิดให้บริการ เนื่องจากความสะดวกรวดเร็วในการโอนเงินและ/หรือรับโอนเงินพร้อมกันครั้งละหลายรายการ ทำให้ภาคธุรกิจหันมาใช้บริการกันมากขึ้น อย่างไรก็ตาม มูลค่าและปริมาณการโอนเงินที่หลายรายการขยายตัวชะลอลงในปี 2557-2558 เนื่องจากเริ่มอึมครึม แต่ได้กลับมาขยายตัวเร่งขึ้นอีกครั้งในปี 2559 ทั้งด้านมูลค่าและปริมาณ โดยเฉพาะการโอนเงินในหมวดสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นตามจำนวนบัญชีผู้โอนและผู้รับโอน ซึ่งเป็นหมวดที่มีสัดส่วนธุรกรรมมากที่สุดใน Interbank Bulk Payment รองลงมาเป็นการโอนเงินเพื่อจ่ายเงินเดือนฯ โดยปริมาณธุรกรรมและมูลค่าการโอนขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (ภาพที่ 2 และ 3) อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐที่ให้กรมบัญชีกลางจ่ายเงินสวัสดิการสังคมให้ประชาชนโดยตรง เริ่มตั้งแต่การจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดตั้งแต่เดือนกันยายน 2559 (สะท้อนจากหมวดอื่นๆ ที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นตามภาพที่ 2) และในระยะต่อไปขยายผลไปยังเงินสวัสดิการอื่น เช่น เบี้ยผู้สูงอายุ และเบี้ยผู้พิการ (อยู่ในหมวดเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุตามภาพที่ 2)

ภาพที่ 1 มูลค่าและปริมาณการโอนเงินรวมทุกหมวด

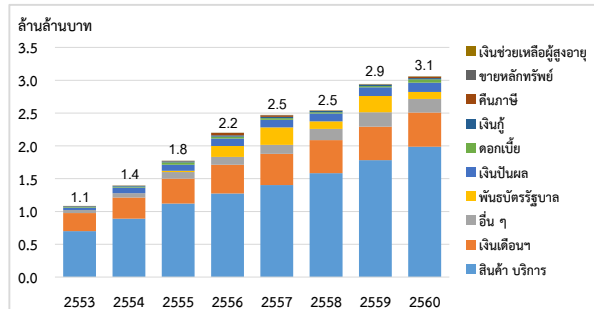
ที่มา: NITMX ประมวลผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 2 ปริมาณการโอนเงินที่หลายรายการ จำแนกตามหมวดการโอนเงิน

ที่มา: NITMX ประมวลผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 3 มูลค่าการโอนเงินที่หลายรายการ จำแนกตามหมวดการโอนเงิน

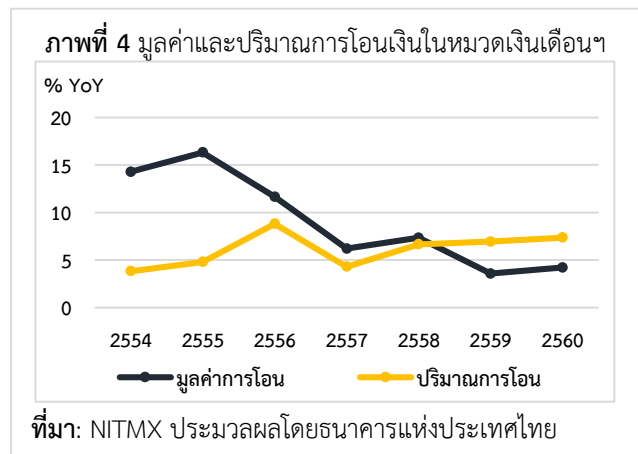
ที่มา: NITMX ประมวลผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

2. ข้อเท็จจริง (Stylized Facts) ที่สำคัญของข้อมูล Bulk Payment ในหมวดเงินเดือนฯ

การโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการ (Bulk Payment) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การหักเงินจากบัญชีบุคคลอื่นเข้าบัญชีผู้รับเงินโดยอัตโนมัติ (Direct Debit) เป็นบริการสั่งโอนเงิน (เรียกเก็บเงิน) จากบัญชีผู้จ่ายเงินที่ยินยอมให้หักบัญชี เพื่อเข้าบัญชีลูกค้ำของธนาคาร (ผู้รับชำระ) เพื่อรับชำระค่าสินค้าและบริการ เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า หรือค่างวดอื่นๆ เป็นต้น และ 2) การโอนเงินจากบัญชีผู้จ่ายเข้าบัญชีบุคคลอื่นโดยอัตโนมัติ (Direct Credit) เป็นบริการสั่งโอนเงินจากบัญชีลูกค้ำของธนาคาร ส่วนใหญ่เป็นบริษัท/ห้างร้าน (ผู้จ่าย) เพื่อโอนเงินเข้าบัญชีผู้รับเงิน ซึ่งอาจมีบัญชีอยู่ภายในธนาคารเดียวกันหรือต่างธนาคารก็ได้⁴ เช่น การโอนเงินเดือน เงินปันผล เป็นต้น สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูลรายธุรกรรมเฉพาะ Direct Credit ส่วนที่เป็นการโอนข้ามธนาคาร (Interbank Bulk Payment) จาก NITMX ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 11 ของการทำธุรกรรมการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการ (Bulk Payment) ทั้งหมด ส่วนอีกประมาณร้อยละ 89 เป็นการโอนเงินภายในธนาคารเดียวกัน โดยมีการรายงานข้อมูลเป็นภาพรวมแบบหมวดหมู่ผ่านชุดข้อมูล Electronic Banking Summary (EBS) แต่ไม่มีข้อมูลรายธุรกรรมที่จะใช้ในการศึกษาเชิงลึกครั้งนี้ได้ อย่างไรก็ตาม แม้มูลค่า Interbank Bulk Payment จะมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 11 และไม่สามารถระบุตัวตนเจ้าของบัญชีผู้โอนเงินและผู้รับเงินได้ แต่ก็สามารถทำความเข้าใจกับพฤติกรรมโอนเงินรายธุรกรรมที่ไม่เคยมีการศึกษามาก่อน ซึ่งได้พบข้อเท็จจริง (Stylized Facts) หลายประการที่อาจใช้ในการติดตามภาวะการจ้างงานได้ ดังนี้

2.1 การโอนเงินเพื่อจ่ายเงินเดือนฯ ผ่าน Bulk Payment เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง แต่ชะลอตัวในระยะหลังจากธุรกรรมการโอนผ่านธนาคารต่างประเทศที่มีแนวโน้มลดลง ขณะที่ธุรกรรมผ่านธนาคารไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

มูลค่าและปริมาณการโอนเงินรายย่อยข้ามธนาคารครั้งละหลายรายการ (Bulk Payment) ในหมวดเงินเดือนฯ มีทิศทางการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แม้ว่ามูลค่าการโอนเงินจะชะลอตัวลงตั้งแต่ปี 2556 จนกระทั่งปี 2558 และ 2560 ที่มูลค่าการโอนเงินได้ปรับตัวดีขึ้น (ภาพที่ 4) การเพิ่มขึ้นของธุรกรรมการโอนเงินนั้น อาจเกิดขึ้นจาก 1) การขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงทำให้มีการเข้ามาใช้บริการการโอนเงินเพื่อจ่ายเงินเดือนฯ มากขึ้น มีนัยว่าจำนวนแรงงานในตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น หรือ 2) บริษัท/ห้างร้านมีการเปลี่ยนช่องทางโอนเงินเดือนฯ จากช่องทางอื่น ๆ มาเป็นช่องทางนี้ กรณีนี้มีนัยว่าจำนวนแรงงานในตลาดแรงงานอาจไม่ได้เพิ่มขึ้น เพียงแต่เกิดจากการเปลี่ยนช่องทางโอนเงินเท่านั้น ซึ่งข้อมูล Bulk Payment ที่ใช้ในการศึกษานี้ ไม่สามารถบอกได้ชัดเจนว่าการเปลี่ยนแปลงของธุรกรรมการโอนที่เพิ่มขึ้นมาจากกรณีใด

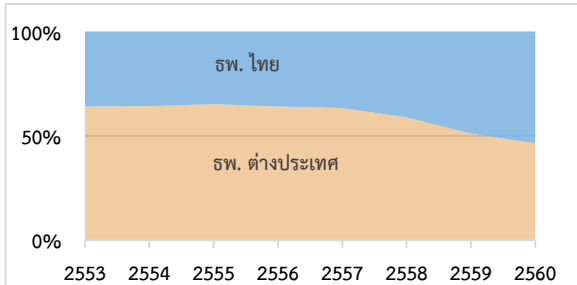

⁴ สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.1213.or.th/th/serviceunderbot/payment/Pages/transfer.aspx>

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบมูลค่า Interbank Bulk Payment ในหมวดเงินเดือนฯ กับข้อมูลการโอนเงินเดือนทั้งหมด (ทั้งการโอนเงินระหว่างธนาคารและภายในธนาคารเดียวกัน)⁵ มูลค่าการโอนเงินเดือนระหว่างธนาคารมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 6.5 ของมูลค่าการโอนในหมวดเงินเดือนฯ ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม มูลค่าการโอนเงินเดือนระหว่างธนาคารดังกล่าวก็มีการเคลื่อนไหวที่ค่อนข้างสอดคล้องกับมูลค่าการโอนเงินเดือนฯ ภายในธนาคารเดียวกัน

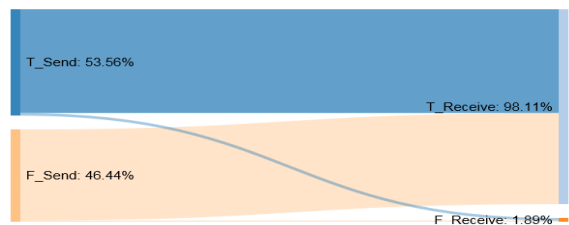
หากพิจารณาในแง่ของธนาคารผู้โอนเงินเดือนฯ ในฐานข้อมูลนี้ พบว่าในอดีต มูลค่าธุรกรรมส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 60 และปริมาณธุรกรรมเกือบครึ่งหนึ่งมาจากการโอนผ่านธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) ต่างประเทศ ซึ่งคาดว่านายจ้างที่ใช้บริการกลุ่มนี้จะเป็นบริษัทข้ามชาติ แต่ในระยะหลังตั้งแต่ปี 2559 ธพ. ไทย ที่ให้บริการโอนเงินเดือนข้ามธนาคารมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และมีสัดส่วนมูลค่าและปริมาณธุรกรรมมากกว่า ธพ. ต่างประเทศในปัจจุบัน (ภาพที่ 5 และ 7) เนื่องจาก ธพ. ไทย เข้ามารุกตลาดการให้บริการบริหารเงินสด (Cash Management) กับภาคธุรกิจทั้งธุรกิจไทยและธุรกิจต่างชาติมากขึ้น สำหรับธนาคารฝั่งผู้รับโอนเงินเดือน เกือบทั้งหมดเป็น ธพ. ไทย (ภาพที่ 6 และ 8) รวมทั้งจำนวนบัญชีผู้รับโอนเงินเดือนจากบัญชีรายใหญ่ (บัญชีที่มีการโอนให้กับผู้รับโอนเกิน 200 ราย) มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 83.6 ของจำนวนบัญชีผู้รับโอนในหมวดเงินเดือนฯ ทั้งหมด กล่าวได้ว่า ข้อมูลการโอนเงินเดือนจากฐานข้อมูลนี้สามารถสะท้อนรายได้ของแรงงานไทยที่ทำงานกับบริษัทข้ามชาติและบริษัทไทยขนาดใหญ่ได้⁶

ภาพที่ 5 สัดส่วนมูลค่าการโอนเงินในหมวดเงินเดือนฯ ที่โอนผ่าน ธพ. ไทย และ ธพ. ต่างประเทศ

ที่มา: NITMX ประมวลผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

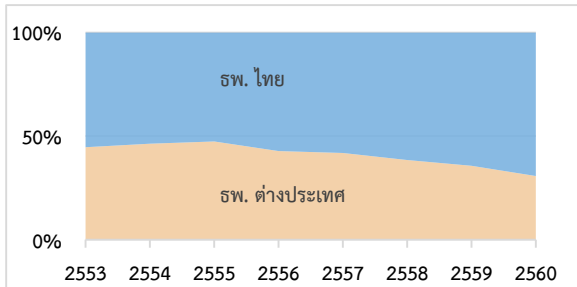
ภาพที่ 6 สัดส่วนมูลค่าการโอนเงินในหมวดเงินเดือนฯ จำแนกตามประเภท ธพ. ผู้โอนและผู้รับโอนในปี 2560

หมายเหตุ: T_Send คือ ผู้โอนที่เป็น ธพ. ไทย, F_Send คือ ผู้โอนที่เป็น ธพ. ต่างประเทศ, T_Receive คือ ผู้รับที่เป็น ธพ. ไทย, F_Receive คือ ผู้รับที่เป็น ธพ. ต่างประเทศ

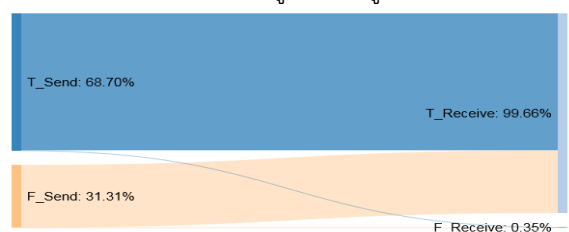
ที่มา: NITMX ประมวลผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 7 สัดส่วนปริมาณการโอนเงินในหมวดเงินเดือนฯ ที่โอนผ่าน ธพ. ไทย และ ธพ. ต่างประเทศ

ที่มา: NITMX ประมวลผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 8 สัดส่วนปริมาณการโอนเงินในหมวดเงินเดือนฯ จำแนกตามประเภท ธพ. ผู้โอนและผู้รับโอนในปี 2560

หมายเหตุ: T_Send คือ ผู้โอนที่เป็น ธพ. ไทย, F_Send คือ ผู้โอนที่เป็น ธพ. ต่างประเทศ, T_Receive คือ ผู้รับที่เป็น ธพ. ไทย, F_Receive คือ ผู้รับที่เป็น ธพ. ต่างประเทศ

ที่มา: NITMX ประมวลผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

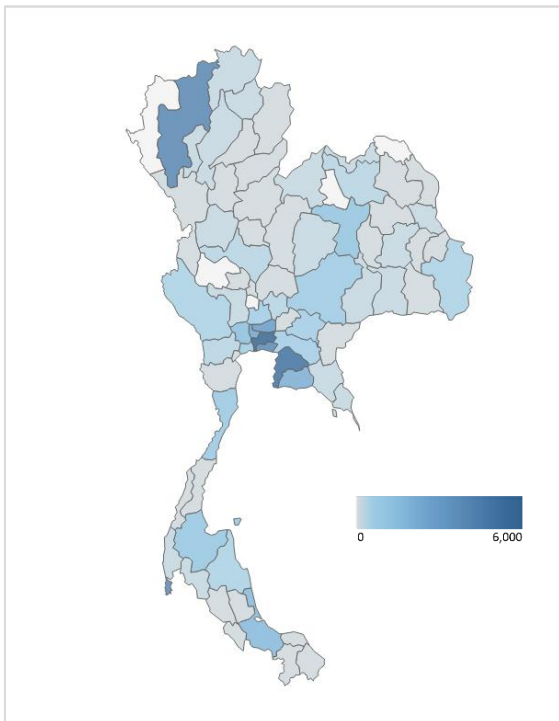
⁵ ข้อมูลการโอนเงินในหมวดเงินเดือนฯ ทั้งหมด เป็นการรวมข้อมูลการโอนเงินระหว่างธนาคารผ่าน Bulk Payment จาก NITMX และการโอนเงินภายในธนาคารเดียวกันผ่าน Bulk Payment จากการรายงานชุดข้อมูล Electronic Banking Summary (EBS)

⁶ บริษัทขนาดกลางและเล็กส่วนใหญ่จะให้ลูกจ้างเปิดบัญชีในธนาคารเดียวกับนายจ้าง เพื่อลดต้นทุนการโอนเงินเดือน หรือจ่ายด้วยเงินสด

2.2 ผู้ใช้บริการโอนเงินระหว่างธนาคารในหมวดเงินเดือนฯ ทั้งฝั่งผู้โอนเงินและฝั่งผู้รับเงินมีการกระจุกตัวในกรุงเทพฯ เขตอุตสาหกรรมตะวันออก และตามจังหวัดหัวเมือง

ในการวิเคราะห์ความหนาแน่นของผู้ใช้บริการจำแนกตามพื้นที่ (Density Map) โดยพิจารณาพื้นที่ตามสาขาของบัญชีธนาคารของผู้โอนเงินและผู้รับเงิน พบว่า บัญชีผู้โอนเงินส่วนใหญ่มีการกระจุกตัวอยู่ในเขตจังหวัด กรุงเทพฯ ปริมณฑล และเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออก สอดคล้องกับด้านบัญชีผู้รับเงินโอนในหมวดเงินเดือนฯ ที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่เดียวกันกับผู้โอนเงิน แต่ด้านผู้รับเงินจะมีการกระจายตัวของความหนาแน่นไปยังจังหวัดหัวเมืองสำคัญของแต่ละภูมิภาคมากกว่า (ภาพที่ 9 และ 10) ซึ่งเป็นไปได้ในหลายสาเหตุ อาทิ การที่บริษัทไปตั้งโรงงานหรือสาขาที่ต่างจังหวัด แต่สำนักงานใหญ่ในกรุงเทพฯ เป็นผู้จ่ายโอนเงินเดือนให้พนักงาน หรืออาจเป็นกรณีที่ผู้รับโอนอาจใช้บัญชีธนาคารที่เปิดไว้แล้วที่บ้านเกิดของตนเองในต่างจังหวัด แต่มาทำงานรับเงินเดือนในเขตกรุงเทพฯ รวมทั้งยังอาจสะท้อนถึงการเข้าถึงบริการทางการเงินของนายจ้างที่เข้ามาใช้บริการโอนเงินให้ลูกจ้างอีกด้วย

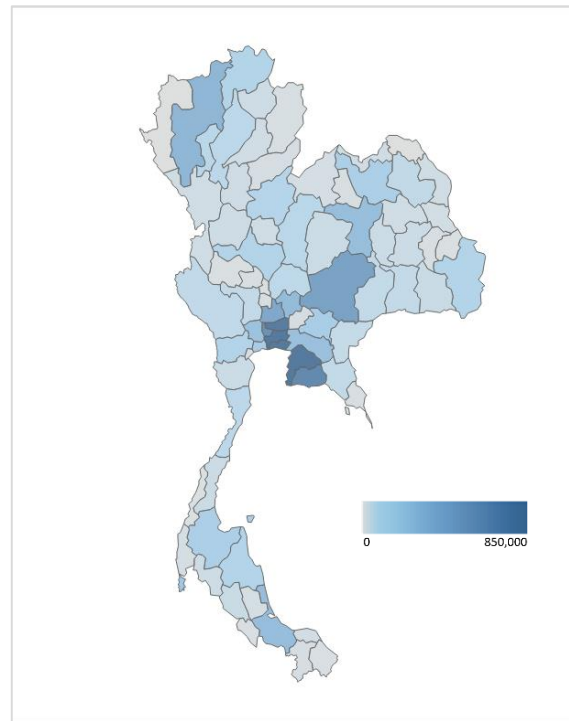
ภาพที่ 9 จำนวนบัญชีผู้โอนเงิน
หมวดเงินเดือนฯ รายจังหวัด ในปี 2560

หมายเหตุ: ความเข้มของเฉดสี แสดงจำนวนบัญชีผู้โอนเงินครั้งละหลายรายการ ตั้งแต่ไม่มีสี (คือ จังหวัดที่ไม่มีบัญชีผู้โอนเงิน ได้แก่ อ่างทอง บึงกาฬ แม่ฮ่องสอน หนองบัวลำพู อุทัยธานี) ไปจนถึงสีเข้มสุด (คือจังหวัดที่มีจำนวนบัญชีผู้โอนเงินมากที่สุด ได้แก่ กรุงเทพฯ) โดยในปี 2560 มีจำนวนบัญชีผู้โอนรวมประมาณ 7,000 ราย

ที่มา: NITMX ประมวลผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 10 จำนวนบัญชีผู้รับโอนเงิน
หมวดเงินเดือนฯ รายจังหวัด ในปี 2560

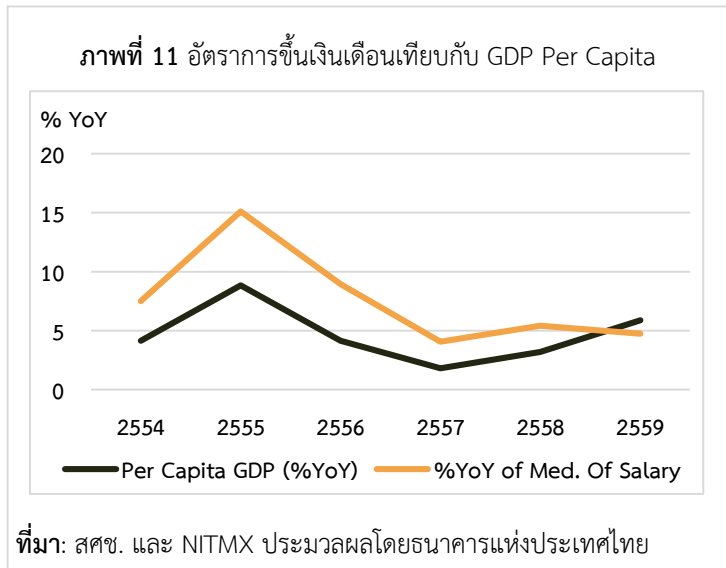

หมายเหตุ: ความเข้มของเฉดสี แสดงจำนวนบัญชีผู้รับโอนเงินตั้งแต่สีอ่อนสุด (คือ จังหวัดที่มีจำนวนบัญชีผู้รับโอนต่ำสุด) ไปจนถึงสีเข้มสุด (คือจังหวัดที่มีบัญชีผู้รับเงินโอนมากที่สุด ได้แก่ กรุงเทพฯ) โดยในปี 2560 มีจำนวนบัญชีผู้รับโอนรวมประมาณ 1.8 ล้านราย

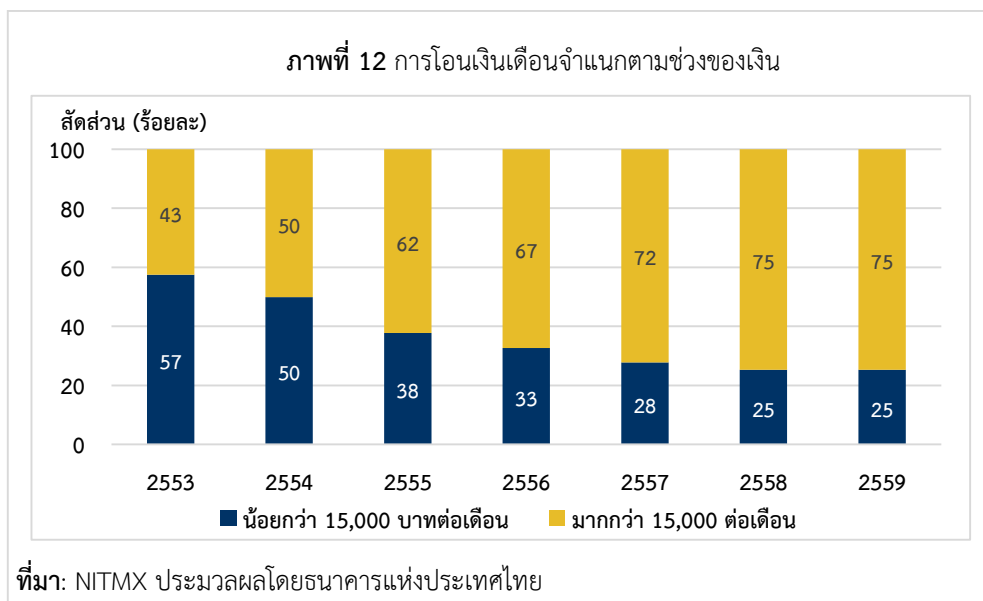
ที่มา: NITMX ประมวลผลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

2.3 รายได้ของผู้ที่รับเงินเดือนๆ ผ่านการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และภาพรวมมีทิศทางที่สอดคล้องกับ GDP per Capita

จากข้อมูลรายรับของบัญชีผู้รับเงินในหมวดเงินเดือนๆ ที่มีการรับเงินสม่ำเสมอทุกเดือน จำนวน 57,181 บัญชี โดยรับจากบัญชีเดิมทุกครั้ง ตั้งแต่ช่วงปี 2553 - 2559 โดยมีสมมติฐานว่า เงินที่โอนเข้าบัญชีของผู้รับโอนในหมวดเงินเดือนๆ ถือเป็นเงินเดือนของผู้รับโอน และ 1 บัญชีนับเป็น 1 คน และใช้ค่ากลาง (Median) ของผู้รับเงินเดือนเป็นตัวแทนของข้อมูล เนื่องจากข้อมูลมีความเบ้ขวาค่อนข้างมาก พบว่า ค่ากลางรายรับเงินเดือนมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการ

ขยายตัวของ GDP per Capita โดยในช่วงปี 2555 - 2556 มีการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 15.1 และ 9.0 ตามลำดับ (ภาพที่ 11) จากการปรับเงินเดือนของภาคธุรกิจที่ตอบรับกับนโยบายการปรับอัตราเงินเดือนขั้นต่ำของผู้จบปริญญาตรีให้มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน หรือ 180,000 บาทต่อปี แต่หลังจากนั้น อัตราการขยายตัวของรายรับเงินเดือนก็กลับมาเฉลี่ยอยู่ในช่วงประมาณร้อยละ 4 ถึง 6 ต่อปี การปรับฐานเงินเดือนขั้นต่ำตามนโยบายรัฐดังกล่าว ส่งผลให้ผู้รับเงินเดือนต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 57 ในปี 2553 เหลือเพียงร้อยละ 33 ในปี 2556 สะท้อนการปรับตัวที่ดีขึ้นของการกระจายรายได้ได้ระดับหนึ่ง (ภาพที่ 12)

3. การจัดทำเครื่องชี้ Employment Revenue Index (ERI) จากข้อมูล Bulk Payment

3.1 วิธีการจัดทำ Employment Revenue Index (ERI) และข้อมูลที่ใช้

วิธีการจัดทำ Employment Revenue Index (ERI) ได้ประยุกต์มาจากงานศึกษาของ Sharma and Shankar (2017) ที่ได้สร้างดัชนีเพื่อใช้ในการติดตามภาวะตลาดแรงงานของประเทศอินเดียโดยใช้เทคนิค Data Mining ในการเลือกข้อมูลธุรกรรมการโอนเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ในฟิลด์หมายเหตุการโอนเงินที่มีคำว่า “Salary” หรือ “Sal” มาใช้ในการจัดทำดัชนี สำหรับการศึกษาระดับของประเทศไทยในครั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องใช้เทคนิค Data Mining เนื่องจากข้อมูลการโอนเงินฯ ที่ใช้ มีการจำแนกประเภทเป็นหมวดเงินเดือน ค่าจ้าง บำเหน็จ และบำนาญ ไว้แล้ว แต่ได้ปรับวิธีการคำนวณให้เข้ากับข้อมูลและบริบทของประเทศไทย โดยมีสูตรการคำนวณดัชนี Employment Revenue Index (ERI) ดังนี้

$$ERI_t = \frac{N_t}{\frac{\sum_{t=1}^{t-12} N_t}{12}} \times \frac{S_t}{\frac{\sum_{t=1}^{t-12} S_t}{12}} \times 100$$

โดยที่ N_t คือ จำนวนผู้รับโอนเงินในหมวดเงินเดือนฯ ในเดือนที่ t

S_t คือ ค่ากลางของมูลค่าการรับเงินโอนในหมวดเงินเดือนฯ ในเดือนที่ t

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่า เป็นข้อมูลธุรกรรมการโอนเงินที่หลายรายการ เฉพาะหมวดเงินเดือน ค่าจ้าง บำเหน็จ และบำนาญ นั้น อาจมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถแยกเฉพาะบัญชีที่รับเงินเดือน ค่าจ้าง บำเหน็จ และบำนาญ ตัวใดตัวหนึ่งออกจากกันได้ แต่เชื่อว่าส่วนใหญ่จะเป็นบัญชีผู้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง เนื่องจากข้อเท็จจริงที่พบในข้อ 2.2 ที่บัญชีผู้รับเงินโอนส่วนใหญ่จะกระจุกตัวในเขตเมืองที่มีธุรกรรมทางเศรษฐกิจหนาแน่น ทั้งในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล และเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออก ประกอบกับผู้ใช้บริการโอนเงินระหว่างธนาคารส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทขนาดกลางถึงใหญ่ที่มีการโอนเงินเดือนหรือค่าจ้างให้พนักงานจำนวนมาก เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบริหารจัดการด้านการเงิน ข้อมูลการโอนเงินในหมวดนี้ จึงน่าจะสามารถใช้เป็นตัวแทนของจำนวนแรงงานในกลุ่มนี้หรือเรียกได้ว่าเป็นตัวแทนแรงงานที่อยู่ในระบบ (Formal Workers) ได้ โดยมีการเตรียมข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างดัชนี ดังนี้

- ใช้ข้อมูลการโอนเงินที่หลายรายการ (Bulk Payment) ระหว่างสถาบันการเงิน ในหมวดเงินเดือนฯ เป็นข้อมูลรายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2553 ถึงเดือนพฤษภาคม 2561 จำนวนข้อมูลรวม 101 งวด โดยเลือกเฉพาะรายการบัญชีที่มีมูลค่าการรับโอนตั้งแต่ 150 บาท แต่น้อยกว่า 2 ล้านบาท เพื่อขจัดค่าผิดปกติที่อาจเกิดจากการปรับยอดบัญชีหรือการโอนเงินที่มีมูลค่าต่ำกว่าค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อวันของปีเริ่มต้นข้อมูล (ปี 2553) รวมถึงการโอน 2 ล้านบาทหลายๆ ครั้งให้กับบัญชีเดียวกันเนื่องจากติดเพดานการโอนสูงสุดที่ 2 ล้านบาทต่อครั้ง

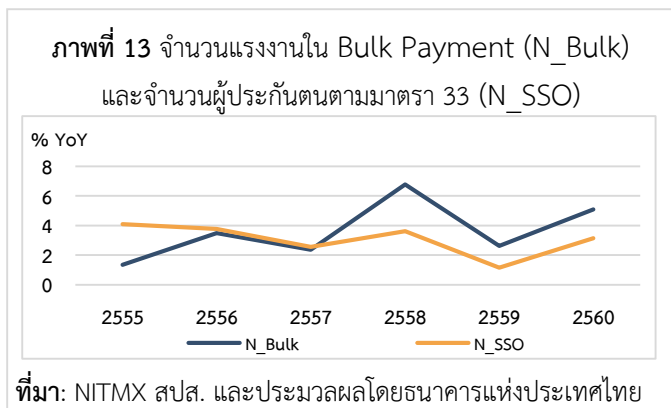
- นับจำนวนบัญชีผู้รับโอนเงินในหมวดเงินเดือนฯ ในแต่ละเดือน แบบไม่ซ้ำราย และตั้งสมมติฐานให้จำนวนผู้รับโอนเงินฯ แทนจำนวนแรงงาน (หน่วยเป็นจำนวนราย) โดยในปี 2560 ที่ผ่านมามีจำนวนบัญชีผู้รับโอนฯ หรือจำนวนแรงงานเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 687,000 รายต่อเดือน

● **หาค่ากลางของมูลค่าการโอนเงินในหมวดเงินเดือนๆ ในแต่ละเดือน** โดยแต่ละบัญชีจะรวมทุกธุรกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือนรวมกันเป็นมูลค่าการรับโอนเงินในเดือนนั้นๆ นำมูลค่าการรับโอนของแต่ละบัญชีมาเรียงกันจากน้อยสุดไปจนถึงมากที่สุด และเลือกใช้ค่ามัธยฐาน (Median) ของมูลค่าการรับโอนเป็นค่ากลางในการคำนวณดัชนี เนื่องจากข้อมูลมีความเบ้ ซึ่งเหมาะสมกว่าการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) หรือค่าฐานนิยม (Mode) และตั้งสมมติฐานให้ค่ามัธยฐานของมูลค่าการโอนดังกล่าวแทนเงินเดือนและค่าจ้างต่อเดือน (หน่วยเป็นบาท) โดยในปี 2560 ที่ผ่านมามีค่ามัธยฐานของเงินเดือนๆ เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 21,000 บาทต่อเดือน

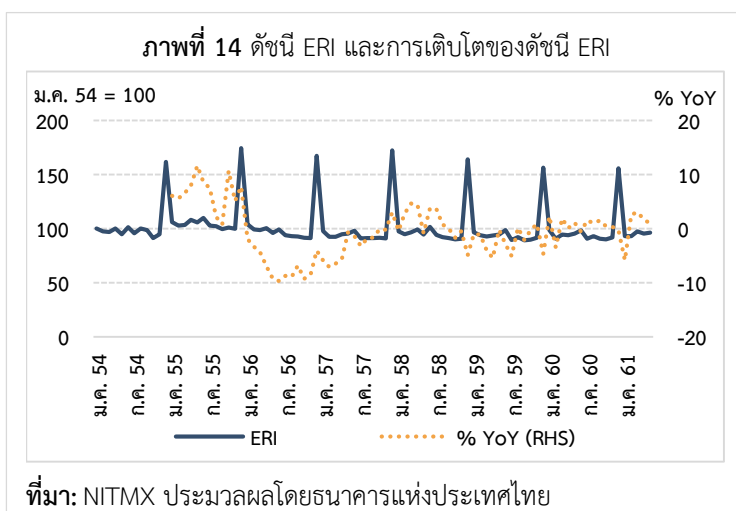
● **กำหนดจุดอ้างอิง (Reference Month)** โดยให้เดือนมกราคม ปี 2554 เป็นจุดอ้างอิง โดยมีค่าดัชนี ERI เท่ากับ 100

3.2 ผลการจัดทำ Employment Revenue Index

การคำนวณดัชนี Employment Revenue Index (ERI) จากจำนวนแรงงาน และรายได้ของแรงงาน ทำให้ดัชนีสามารถอธิบายภาวะของตลาดแรงงานในระบบได้ โดยบ่งชี้ถึงจำนวนแรงงานและรายได้ของแรงงานเหล่านั้นในช่วงเวลาหนึ่งเทียบกับช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา โดยการเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับจำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา

33 จากข้อมูลของสำนักงานประกันสังคม (สปส.) (ภาพที่ 13) ทั้งนี้ การคำนวณดัชนีโดยใช้ค่ามัธยฐานของมูลค่าการรับเงินเดือน ทำให้การเคลื่อนไหวของดัชนี ERI รายเดือน มีความผันผวนตามฤดูกาลการจ่ายโบนัส หรือมีโอกาสดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อค่าจ้างได้ (ภาพที่ 14) อาทิ ดัชนี ERI จะปรับตัวขึ้นมากในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปีจากการรับเงินโบนัส การปรับตัวขึ้นของดัชนี ERI ในช่วงปี 2555 จากนโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนปรับฐานเงินเดือนวุฒิปริญญาตรีขั้นต่ำเป็น 15,000 บาท อย่างไรก็ตาม การคำนวณดัชนีด้วยวิธีนี้ เมื่อผู้มีรายได้สูงออกจากตลาดเนื่องจากเกษียณอายุหรือสาเหตุอื่น และเมื่อมีผู้รับโอนรายใหม่

เข้ามาในตลาด ค่ากลางของมูลค่าเงินเดือนก็จะปรับตัวตามไปด้วย ซึ่งจะช่วยให้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนจากการจ้างงานในกลุ่มผู้สูงวัยที่มีเงินเดือนสูงไปสู่การจ้างงานในกลุ่มวัยเริ่มทำงานที่มีเงินเดือนต่ำกว่าได้ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างดังกล่าว จะสะท้อนถึงอำนาจจ่ายใช้สอยของผู้รับเงินเดือนในภาพรวมด้วย

4. การสะท้อนภาวะการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนของ Employment Revenue Index (ERI)

เนื่องจากดัชนี ERI สะท้อนถึงภาวะตลาดแรงงาน หากภาวะตลาดแรงงานดีขึ้นย่อมหมายถึงรายได้ของแรงงานที่เพิ่มขึ้น ตามทฤษฎีการบริโภค เมื่อคนมีรายได้เพิ่มขึ้น ย่อมมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคมากขึ้นด้วย ในการศึกษาครั้งนี้ จึงมีแนวคิดที่จะต่อยอดการใช้ดัชนี ERI เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน โดยทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างดัชนี ERI กับตัวแปรการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน ดังนี้

4.1 การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Cross-Correlation Coefficient) หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าสูง (มากกว่า 0.5) แสดงว่าดัชนี ERI สามารถเป็นเครื่องชี้การบริโภคภาคเอกชนได้ดี ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$r_{X,Y} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

โดยที่	$r_{X,Y}$	คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และ Y
	X	คือ ตัวแปรอธิบาย ในที่นี้คือ ตัวแปรข้อมูลการโอนเงิน
	Y	คือ ตัวแปรอ้างอิง ในที่นี้คือ ตัวแปรการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน
	N	คือ จำนวนงวดข้อมูลที่ใช้ในการทดสอบ

นอกจากนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ยังบอกถึงลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ใน 3 กรณี

กรณีที่ 1 : หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ณ เวลา $t + i$ ($i > 0$) แสดงว่า ดัชนี ERI มีลักษณะเป็นตัวแปรชี้หน้า (Leading) คือ มีช่วงเวลาที่เกิดก่อนการใช้จ่ายภาคเอกชน

กรณีที่ 2 : หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ณ เวลา t แสดงว่า ดัชนี ERI มีลักษณะเป็นตัวแปรพ้อง (Coincident) คือ มีช่วงเวลาที่เกิดพร้อมการใช้จ่ายภาคเอกชน

กรณีที่ 3 : หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ณ เวลา $t - i$ ($i < 0$) แสดงว่า ดัชนี ERI มีลักษณะเป็นตัวแปรตาม (Lagging) คือ มีช่วงเวลาที่เกิดหลังการใช้จ่ายภาคเอกชน

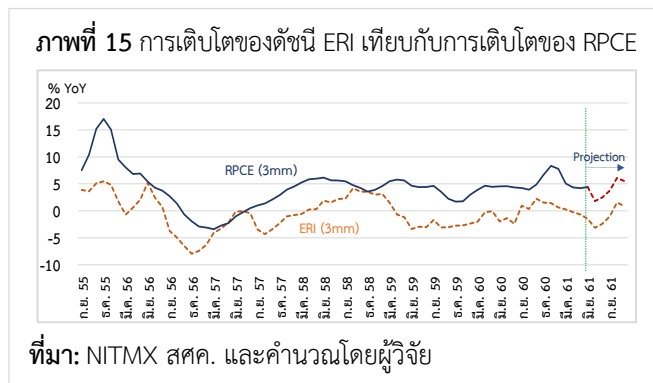
4.2 การทดสอบ Granger Causality Test เพื่อทดสอบความเป็นเหตุเป็นผล หากผลการทดสอบทางสถิติพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ว่า “ดัชนี ERI ไม่ได้ส่งผลต่อการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน” ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่า ดัชนี ERI สามารถเป็นตัวแปรชี้หน้าที่ส่งผลต่อการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนได้

สำหรับตัวแปรที่นำมาใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ กำหนดให้ดัชนี ERI รายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2554 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2561 เป็นตัวแปรอิสระ โดยปรับพจน์ค่ากลางของมูลค่าการรับโอนเงินในหมวดเงินเดือนฯ (S_t) เป็นมูลค่าที่แท้จริงโดย deflate ด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumption Price Index: CPI) ก่อน

การสร้างดัชนี ERI แล้วจึงหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 3 เดือน (3-month moving average)⁷ ของดัชนี จากนั้นนำมาปรับให้อยู่ในรูปของอัตราการเติบโตเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน (% YoY)

ส่วนตัวแปรตามหรือตัวแปรอ้างอิงที่แสดงถึงการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนคือ ข้อมูลการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยใช้ในรูปของมูลค่าที่แท้จริง (Real Private Consumption Expenditure: RPCE) และกระจายข้อมูล RPCE รายไตรมาสให้เป็นข้อมูลรายเดือน ด้วยเทคนิค Denton's method⁸ โดยใช้โครงสร้างการกระจายข้อมูลรายเดือนของดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (Private Consumption Indicator : PCI)⁹ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์กับดัชนี ERI ที่เป็นข้อมูลรายเดือนได้ แล้วทำการหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 3 เดือน (3-month moving average) เช่นเดียวกันกับตัวแปรอิสระ จากนั้นนำมาปรับให้อยู่ในรูปของอัตราการเติบโตเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน (%YoY)

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างดัชนี ERI กับการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน พบว่า ดัชนี ERI มีความสัมพันธ์เชิงชี้นำ (Leading) การอุปโภคบริโภคภาคเอกชน เป็นเวลา 6 เดือน และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่อนข้างสูงที่ 0.7 อีกทั้งผลการทดสอบ Granger Causality Test ยังแสดงถึงความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลกัน โดยการเปลี่ยนแปลงของดัชนี ERI ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการบริโภคภาคเอกชนอย่างมีนัยสำคัญ สรุปได้ว่า ดัชนี ERI เป็นตัวแปรชี้นำที่ส่งผลต่อการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนในอีก 6 เดือนข้างหน้านั่นเอง ซึ่งเมื่อนำทั้ง 2 ตัวแปรมาแสดงเป็นกราฟตามเวลา โดยขยับกราฟของดัชนี ERI ณ เวลา t+6 เทียบกับกราฟของ RPCE ณ เวลา t พบว่าตัวแปรทั้งสองมีทิศทางเคลื่อนไหวที่ค่อนข้างสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ (ภาพที่ 15)

ทั้งนี้ การใช้ดัชนี ERI เพื่อคาดการณ์ภาวะการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนนั้น ยังคงอยู่ระหว่างการติดตามความแม่นยำของผลการชี้นำ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิตหรือการมีรายได้จากการจ้างงานเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีอีกหลายปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้บริโภค อาทิ การมีรายได้จากแหล่งอื่นนอกเหนือจากการจ้างงาน เช่น รายได้จากเงินปันผลหรือดอกเบี้ย นโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ การเข้าถึงสินเชื่อของภาคครัวเรือน รวมทั้งความเชื่อมั่นของผู้บริโภคเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจโดยรวม เป็นต้น ดังนั้น แนวทางการใช้ประโยชน์จากดัชนี ERI จึงอาจใช้เป็นเครื่องชี้ทางเลือกรายการหนึ่งเพื่อประกอบการวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนการบริโภคภาคเอกชน

⁷ ใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 3 เดือนเนื่องจากเป็นค่าที่เหมาะสมที่สุด หากใช้มากกว่า 3 เดือนจะทำให้ดัชนีมีความเรียบและหน่วงเกินไป แต่ถ้าใช้น้อยกว่า 3 เดือน ดัชนีจะยังมีความแปรปรวนสูงอยู่

⁸ Denton's method เป็นเทคนิคการแตกข้อมูลจากความถี่ต่ำไปเป็นข้อมูลความถี่สูง เช่น จากข้อมูลปีเป็นข้อมูลไตรมาส จากข้อมูลไตรมาสเป็นข้อมูลรายเดือน สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จาก EViews User's Guide 10 : http://www.eviews.com/help/helppintro.html#page/content%2FBasedata-Frequency_Conversion.html%23ww268886

⁹ ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (Private Consumption Indicator : PCI) เป็นดัชนีชี้ทิศทางการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชนรายเดือน ลำค่า 1 เดือน สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จาก <http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=827&language=th>

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การมีข้อมูลหรือเครื่องชี้เพื่อใช้ติดตามภาคแรงงานในด้านต่างๆ มีความสำคัญต่อผู้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ ปัจจุบันเครื่องชี้สถานการณ์ด้านแรงงานที่ ธพท. ใช้และเผยแพร่อยู่ส่วนใหญ่มาจากการสำรวจ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะล่าช้า 1-3 เดือน ในการศึกษาจึงมีแนวคิดที่จะนำข้อมูลการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการ ซึ่งเป็นข้อมูลระดับจุลภาคและทันกาล มาใช้ในการจัดทำเครื่องชี้ติดตามภาวะแรงงาน

ข้อเท็จจริงที่พบจากข้อมูลการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการ แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการนำข้อมูลการโอนเงินฯ มาใช้ในการติดตามภาวะแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มแรงงานไทยในระบบ (Formal Sector) ที่ทำงานกับบริษัทข้ามชาติและบริษัทไทยขนาดใหญ่ จึงได้นำข้อมูลการโอนเงินฯ มาสร้าง Employment Revenue Index (ERI) โดยประยุกต์วิธีการคำนวณจากงานศึกษาของ Sharma and Shankar (2017) และนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย พบว่า ดัชนี ERI สามารถบ่งชี้ถึงภาวะของตลาดแรงงานได้ โดยสะท้อนจากจำนวนแรงงานและเงินเดือนที่ได้รับ นอกจากนี้ ยังพบว่าอัตราการเติบโตของดัชนี ERI ชี้นำอัตราการเติบโตของการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนเป็นเวลา 6 เดือนในทิศทางที่ค่อนข้างสอดคล้องกัน อย่างไรก็ตาม ดัชนี ERI นี้ยังจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม โดยเฉพาะการเพิ่มข้อมูลการโอนเงินระหว่างธนาคาร การนำดัชนี ERI ไปใช้งานจึงควรใช้ด้วยความระมัดระวังและใช้เพื่อเป็นเพียงเครื่องชี้ทางเลือกเพื่อประกอบการวิเคราะห์เท่านั้น

สุดท้ายนี้ หากธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับข้อมูลการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการแบบภายในธนาคารเดียวกัน (Intrabank Bulk Payment) ในอนาคต ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 89 ของธุรกรรมการโอนเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการทั้งหมด จะทำให้สามารถขยายขอบเขตความครอบคลุมในการศึกษาได้ครบถ้วน และสามารถนำมาใช้ในการติดตามภาวะภาคแรงงานได้แม่นยำยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ข้อมูลการชำระเงินรายย่อยครั้งละหลายรายการที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งนับเป็นข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และมีความละเอียดทันกาลนั้น ยังมีหมวดวัตถุประสงค์การโอนเงินอื่นๆ อีกหลายหมวด เช่น การโอนเงินเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ การโอนเงินเพื่อจ่ายสวัสดิการของรัฐ เป็นต้น ซึ่งอาจจะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลทางเลือกใหม่ที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการเงินในด้านอื่นได้นอกเหนือจากการใช้ติดตามภาวะภาคแรงงาน

บรรณานุกรม

- Eurostat. “EU labour force survey – data and publication”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_labour_force_survey_%E2%80%93_data_and_publication#Main_indicators_and_EU-LFS_data
- IHS Global Inc. “EViews User’s Guide 10”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา [http://www.eviews.com/help/helppintro.html#page/content%2F Basedata-Frequency_Conversion.html%23ww268886](http://www.eviews.com/help/helppintro.html#page/content%2F%20Basedata-Frequency_Conversion.html%23ww268886).
- Sharma, A. K., Shankar, R. (2017). “Measuring Employment Using Big Data on Electronic Salary Payments”, Paper Presented at 2017 61st ISI World Statistics Congress, Marrakech, Morocco.
- U.S. Bureau of Labor Statistics. “Employment Situation”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.bls.gov/news.release/empsit.toc.htm>
- ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย. “บริการโอนเงิน”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.1213.or.th/th/serviceunderbot/payment/Pages/transfer.aspx>.
- สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. “สถิติงานประกันสังคมปี”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา https://www.sso.go.th/wpr/main/privilege/ข้อมูลสถิติกองทุนประกันสังคม_sub_category_list-label_1_168_751

ผู้จัดทำ

เกียรติคุณ สัมฤทธิ์เปี่ยม
ผู้วิเคราะห์
ทีมพัฒนาเครื่องชี้
ฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค
สายนโยบายการเงิน
KiattikS@bot.or.th

จารุพรรณ วานิชนันกุล
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
ทีมพัฒนาเครื่องชี้
ฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค
สายนโยบายการเงิน
JaruphaV@bot.or.th